

Rammer for kunstdelen for Ærø Kunstslov

I Ærø Kunstslov udtrykkes kunsten i skovens indretning eller design. Der etableres ikke særlige kunstinstallationer i skoven i form af skulpturer eller lignende. Den levende og voksende skov bliver sammen med de anlæg, der findes i skoven det udtryk, som kunstneren leverer. Kunstneren skal udarbejde, kunst **med** naturen, ikke kunst **i** naturen. Træer og buske leverer oplevelser til mange sanser: høre, dufte, se, og til sindet.

Kunstværket skal kunne opleves, når brugerne færdes i skoven. Det skal være unikt. Målet er at det med udgangspunkt i samtid og fortid peger langt ind i fremtiden. Dualiteten med at kunstværket etableres nu, men i sin grundsubstans vil bestå i århundreder skal udnyttes. Værket skal være klimarobust og skabe forbedringer for biodiversitet og brugernes oplevelser i skoven. Kunstværket må således ikke forudsætte, at det kun kan opleves fra luften fra droner eller fly.

Naturstyrelsen bliver ejer af kunstværket. Det er tanken at kunstværket etableres med anlægget, som forventes at tage 1-3 år, når myndighedstilladelser foreligger. Når anlægsfasen er over har Naturstyrelsen det fuldstændige råderum over installationen. Kunstneren skal ikke spørges til råds, hvis Naturstyrelsen ændrer i skovplanlægningen. Naturstyrelsen forpligter sig samtidig til at opfatte og sikre kunstværket som et værk og som et varigt værk ved ikke at tilføje ny kunst i skoven, som ikke er en del af værket. Naturstyrelsen giver heller ikke tilladelse til tidsbegrænset opsætning af anden kunst eller landart.

Etablering af kunstsloven forudsætter finansiering fra eksterne fonde til de dele, som ikke er en del af "normal" skovrejsning. Det er en forudsætning for etableringen af skoven, at kunstsloven ikke afkaster flere driftsomkostninger end en "normal" skovrejsning.

Kunstneren må gerne udfordre Naturstyrelsen med en skovrejsning, der forudsætter mindre drift end "normalt" Ligeledes vil forslag om skovetablering, som giver nye vinkler til sikring/forbedring af biodiversitet i skoven være forfriskende.

Normalt sker plantning af træerne således med plantemaskine, og de renholdes også maskinelt. Når skoven vokser til tyndes skoven med skovningsmaskiner. Forudsætter kunstprojektet en anden mere omkostningstung praksis skal der findes ekstern finansiering hertil.

Beskrivelse af de fysiske elementer i statslig skovrejsning

Når der rejses statslig skov benyttes en række greb. Nedenfor er listet de almindeligste elementer, der oftest indgår:

Valg af træ- og buskarter.

Som grundlag for tilplantning af skoven kortlægges jordbunden og hydrologien. Denne kortlægning danner baggrund for valg af egnede træ- og buskarter på arealet. Nogle gange er der store variationer inden for skovrejsningsområdet, andre gange er hele arealet meget ensartet. Arealet på Ærø er rimeligt varieret, og der er mulighed for at vælge mange træarter i skoven. Der kan vælges indblanding med hurtigvoksende træarter som poppel, der meget hurtigt danner skovstrukturer. Poplerne kan efterfølgende tyndes og give plads til træer med større vedvarighed. Der kan eksempelvis vælges buske, som dufter fint ved blomstring, og som tiltrækker sommerfugle og andre insekter. Skovområdet skal efter anlæg kunne godkendes som fredskov efter skovlovens regler og Naturstyrelsens retningslinjer for skovrejsning. Selv om kortlægningen sætter rammer er der erfaringsmæssigt et råderum i valg af træer og buske.

Kunstneren kan benytte dette råderum, der nok forudsætter lidt viden om træer og buske. I "normal" skovrejsning på Fyn plantes primært eg og bøg. På de fugtige arealer rødél og lind. Der findes en række skovtræarter, som sjældnet benyttes til skovrejsning, eksempelvis varmekrævende arter som valnød og ægte kastanie, hjemmehørende arter som bævreasp, birk, hestekastanie, lind, fuglekirsebær, avnbøg, navr, skovabild, vild pærer, rødél, gråpil, røn, mirabel, og så er der sygdomsramte træarter som elm og ask. Der er desuden et stort antal hjemmehørende buske som hassel, arter af pil, hunderose, skovhindbær, hvidtjørn, slåen, kræge, hæg, benved, kristorn, vrietorn, tørst, vedbend, bukketorn, hyld, kvalkved, dunet gedebled, vild kaprifolie og ene.

Valg af områder, hvor der ikke tilplantes.

Normalt opretholdes nogle områder i skoven uden tilplantning ved skovrejsningen. Baggrunden for ikke at tilplante kan være, at der kan være områder, hvor der ønskes naturlig tilgroning (selvgroet skov), at der er fine udsigter (gælder flere steder i Kunsts skoven), at der dannes landskabelige opholdsrum inden i skoven, at der er særlige naturmæssige forhold (tilplantning ved søer og vandløb skal overvejes nøje), at der er tæt til nabobebyggelse (her er der faste krav for friholdelse for tilplantning). Selvom der er mange forhold, der tages hensyn til, er der et råderum.

Kunstneren kan benytte råderummet kreativt til at skabe overraskelser, opholdsrum og bjergtagende udsigter.

Adgangen for besøgende ad stier fra parkeringspladser.

Parkeringspladser skal anlægges, så de trafikalt kan godkendes med sikker udkørsel, og der skal være plads til 5-10 biler. De skal anlægges, så de ikke ligger for tæt ved huse, og de skal give en central indgang. Der er umiddelbart mulighed for at etablere to parkeringspladser på arealet. Der er plads til kreativitet ved indretning af P-pladser ift udformning, belægning og afgrænsning. Stierne skal bringe brugerne rundt i skoven, så de oplever skovens mangfoldighed og landskabelige kvaliteter. Det er en kombination af kunst og håndværk at skabe

gode stiforløb. Det er erfaringen, at adgangen til skoven er det, som omverdenen lægger mest vægt på at blive inddraget i.

Der er et stort og kreativt råderum for anlæg af stier og P-pladser.

Forbedringer af hydrologi.

Hydrologien kortlægges på arealet. Der kortlægges i den forbindelse dræneløb, rørlagte vandløb, afvandede søer og moser som led i forundersøgelserne. Det er målet at genskabe så meget af den naturlige hydrologi, som det er muligt i forbindelse med at skoven anlægges. Forbedringer af hydrologi forudsætter myndighedsbehandling med vilkår, som er med til at sætte rammerne for anlæggene. På arealet findes eksempelvis det vandløb, som føder søen omkring Søbygaard. Vandløbet har været rørlagt i mange år. Fjernes rørene og får vandløbet en del af sin gamle skikkelse tilbage vil det være en fin oplevelse for brugere at kunne iagttage og måske også høre skovbækken. Sækkemosen er også afvandet.

Der er et begrænset råderum for kunstneren i forhold til design af forbedrede hydrologiske forhold, men de kan udnyttes til at skabe rum for flere oplevelsesmuligheder for brugerne.

Særlige friluftsanlæg.

På arealerne vil der blive etableret fritstående bænke til fordybelse, bordebænkesæt ved opholdsarealer og måske madpakkehus, lejrplads eller shelterplads. Naturstyrelsen har et eget designprogram for småhuse og benytter samme bænke mv på alle arealer. Bliver der behov anlæg af nogle af friluftsfaciliteterne, kan design afviges, hvis der er gode grunde hertil. Friluftsanlæg forudsætter en del løbende vedligeholdelse og mængden skal afspejle de behov skoven afkaster. Der er krav om bæredygtigt materialevalg. Der er et betydeligt råderum for en kunstner ift anlæg for friluftsliv. Der skal være opmærksomhed på placering, på mængde og på behov for vedligehold, som når anlægsfasen er ovre ikke må være større end ved normal skovrejsning.

Formidling

Ofte forsynes parkeringspladser med information om at det er Naturstyrelsens areal, og om relevante fakta om arealet, eksempelvis hvis der er kulturhistorie knyttet til arealet, som ikke sætter synlige spor. Der er normalt også et kort på infotavlen, der viser skovens omfang, stier mv. Ved nogle skove, der er etableret som skovrejsning, findes sten, hvor anlægsåret er indhugget.

Der kan være et råderum for kunstneren for hvordan information om arealet integreres i kunstværket

Kulturmiljø

Kulturmiljøet kortlægges som en del af forundersøgelserne. Ofte er der spor efter kulturmiljøet, som er synlige. Især i form af jord- og stendiger eller gravhøje. Men der er også dele af kulturmiljø, som er gemt under pløjelaget. Det kan eksempelvis være bopladser. Rester af kulturmiljø er strengt beskyttet af lovgivningen.

For kunstneren kan viden om tidligere tiders anvendelse af arealet måske være en inspirationskilde.

Skoven er en voksende biotop

Træerne i skoven er ved anlæg 30-50 cm. Efter 5-6 år når de en højde hvor man ikke længere kan kikke over dem. Planter popler går det endnu hurtigere. Efter 15-20 år kommer de første udtyndinger, og med udtyndingerne begynder brugerne at færdes mere inde i de beplantede områder. Skoven lukker sig også over stierne. Skoven er en levende mekanisme, der udvikler sig, og som skal have rum til at udvikles. Ikke alt kan forudsiges, og i øjeblikket har Naturstyrelsen fokus på at arealerne godt må udvikle sig lidt vildere og lidt mere uden et klart mål; ”open ended” på nudansk.

At skoven skal have rum til en naturlig udvikling kan give begrænsninger og udfordringer i at skabe/fastlægge en kunst-installation. Naturstyrelsen er desuden en politisk styret organisation, og der kan komme nye politiske krav til driften af Naturstyrelsens arealer, som skoven også skal indrette sig under.

Ejerskab af kunstværket. Rammer for Naturstyrelsens efterfølgende løbende drift.

Naturstyrelsen bliver ejer af kunstværket. Design og etablering af kunstværket skal som førnævnt ske så der ikke bliver ekstra besvær eller omkostninger i den løbende drift. Naturstyrelsen giver generelt tilladelse til mange forskellige aktiviteter på sine arealer.

Lokale bidrag til kunsts skoven, borgerinddragelse

Der er stor lokal interesse for kunsts skoven. Kunstneren skal søge inspiration til værkets udformning hos lokale interesserede. Der skal holdes borgermøder, eller andre begivenheder, der kan afdække lokale ønsker og sikre medejerskab.

Der kan måske komme lokale bidrag til kunsts skoven. En af sælgerne har eksempelvis fundet en stor sten, som han vil donere til skoven med det formål, at anlægsåret hugges ind i stenen. Der kan komme andre lignende ønsker/tilbud.

Kunstneren skal være kreativ positiv for disse henvendelser i det omfang de kan harmonere med det udtryk kunstneren vil skabe.

Skitse

Etablering af kunstdelen af skoven forudsætter ekstern finansiering. Derfor skal kunstneren udarbejde et skitseforslag, som beskriver kunstværket/installationen. Skitsen kommer til at danne baggrund for fondenes vurdering af det ansøgte, og skal være bedst mulig brugbar for at fondene kan tage stilling. Skitsen skal være inden for skiven i forhold til de mange begrænsende rammer, og desuden kunne danne baggrund for diskussion med borgere mv.

Søren Strandgaard